

подібностей–відмінностей та відтворення, за допомогою інших методів та методик, з обов'язковим використанням методів математичної статистики.

Література

1. Помиткіна Л. В., Злагодух В. В., Хімченко Н. С., Погорільська Н. І. Психологія сім'ї. *Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів*. Київ : Вид-во Нац. авіац. ун-ту «НАУ-друк», 2010. 270 с.
2. Трофимова Ю. В. Динамика ценностно-смысловых составляющих образа мира супругов в процессе становления семейных отношений: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. психол. наук: 19.00.01/ Барнаул: Барнаул. гос. пед. ун-т, 2002. 22 с.
4. Bowen M. Family Therapy in Clinical Practice. North vale, New York, Jason Aronson, 1978. Chapter 16: Theory and practice. 565 p.
5. Floyd H.H. Values assessment-comparison (VAC): A family therapy technique. *Family therapy*. 1982, IX (3). P. 280-288.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ТА РОЛЬ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ У ФОРМУВАННІ ОСОБИСТОСТІ ТА ЦІННІСНОГО ПРОСТОРУ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Нетреба М.М.

*кандидат філологічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти
Маріупольського державного університету
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1431-3951>*

Товстоног К.В.

*здобувачка вищої освіти, спеціальність «Початкова освіта»
Маріупольського державного університету*

Особистість дитини формується у процесі взаємодії з людьми, які її оточують. Успіх процесу формування дитини залежить від соціальної ситуації її розвитку, системи відносин з однолітками та дорослими.

Пошук й упровадження сучасних ефективних форм і методів партнерської взаємодії з батьками є особливо актуальним у контексті

упровадження концепції Нової української школи, оскільки партнерська взаємодія з сім'єю, спільне створення позитивної емоційної атмосфери довкола дитини допомагає стабілізувати процес сімейних стосунків на користь дітей [1].

Якщо брати до уваги Початкову школу, то вчителю необхідно враховувати, що молодший шкільний вік є важливим у становленні особистості дитини, бо саме в цьому віці закладаються основи особистісного розвитку учнів. В цей час в учнів виникає ще одне новоутворення – відносно стійкі форми поведінки і діяльності, які в майбутньому становлять основу формування її характеру. Разом з тим, в учнів на кінець 1 класу спостерігається недостатнє усвідомлення сприйняття шкільного життя, несформованість адекватної самооцінки. Вчителеві в 2 класі слід продовжувати виховну роботу, спрямовану на корекцію цих недоліків з метою будування специфічних для молодших школярів особистісних новоутворень: довільність психічних процесів, внутрішній план дій та рефлексію, інтелектуалізацію життя дитини. Дуже часто внутрішнє самопочуття, емоційний настрій дитини залежить від особистості вчителя початкових класів, оскільки для учнів 1-2 класів учитель залишається центральною фігурою, арбітром, авторитетом. Лише в 3-4 класах самооцінка, оцінка однолітків починає переважати оцінку вчителя.

- Розробляючи виховні заходи, вчитель повинен знати, що *характер ціннісного ставлення особистості до себе* істотно змінюється з віком.
- У *молодшому шкільному* віці розвивається рефлексія, формується вміння оцінювати себе як предмет змін. Пріоритетними для учнів початкових класів є активні методи, спрямовані на самостійний пошук істини та сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості [2, с. 2].

Якщо взяти до уваги національно-патріотичне виховання, яке цілком впливає на соціальний розвиток дитини, то національно-патріотичне виховання учня – це процес вироблення в особистості чіткого уявлення про закономірності розвитку патріотичних ідей, розуміння ролі історичних знань про свою країну, про свій народ, його традиції та звичаї, вироблення стійких

патріотичних переконань та уміння відстоювати їх в умовах реальної дійсності [2, с. 2].

У початкових класах соціальна і громадянська компетентності інтегруються через усі навчальні предмети і спрямовуються на соціалізацію особистості, набуття громадянських якостей, дотримання соціальних норм і права. У вихованні молодших школярів великої уваги потребує формування патріотичних рис їхнього характеру: навичок поведінки, витривалості, чуйності, доброти і милосердя, вміння долати труднощі, вироблення цілеспрямованості, організованості, стійкої уваги. Одночасно не менш важливе значення має вироблення духовно-моральних та вольових рис: патріотизму, відповідальності, національної свідомості, наполегливості, сумлінного ставлення до навчання, дисциплінованості, чесності, людської гідності, скромності, взаємної поваги й терпимості. Правильно організоване національно-патріотичне виховання формує повноцінну особистість [3].

Під час виконання завдань національно-патріотичного виховання рекомендується використовувати різноманітні форми та методи роботи: організація надання учнями допомоги ветеранам війни та праці, відвідування історичних місць, музеїв міста. По справжньому пізнати свій народ, його традиції, культуру можна лише шляхом животворчого дослідження. Проведення родинних свят допомагають дітям зрозуміти, що батьківський дім - основна школа для кожного, де людина пізнає саму себе, досліджує свій рід, вивчає та зберігає звичаї і традиції [3].

Традиційні шкільні свята, пізнавальні години, круглі столи, виставки учнівських робіт родинних дерев, презентації проектів, організація батьківської просвіти, навчально-виховні заходи: цикли Різдвяних свят (свята Андрія, Миколая, театралізоване вертепне дійство, колядки та щедрівки); Великодні свята (виставки писанок, крашанок), гаївки, веснянки і ін. формують національну свідомість молодшого школяра через вивчення свого родоводу, генетичного коріння, традицій і звичаїв своєї родини, відновлення культури матері та сім'ї.

Головне, що мають засвоїти учні - це дорожити честю свого роду. Так як людина живе в роді, для роду і через рід. Тільки тоді можна зберегти націю, виховати дітей патріотами і громадянами України [3].

Проводячи спостереження, багато хто з дослідників визначали базові якості людини, що складають її патріотичну вихованість. Вона наголошує саме на поетапному їх формуванні, так як наступна якість неможлива без виникнення попередньої. Наприклад:

- на першому етапі формуються такі важливі якості як любов і повага до батьків, своєї родини, відчуття гордості за свій рід;
- на другому етапі відбувається формування ціннісного ставлення до Батьківщини, рідного краю;
- на третьому – толерантного ставлення до людей інших національностей, поважного ставлення до їхньої культури та традицій;
- і завершальним етапом, вершиною патріотичної вихованості людини є усвідомлення себе частиною українського народу; бажання і потреба в накопиченні, збереженні та передачі родинних і національних звичаїв, традицій, обрядів, дбайливе ставлення до 19 національних багатств, до рідної природи, сприяння розвитку духовного життя українського народу; бажання захищати і бути корисним своїй Батьківщині [4, с. 12].

В наш час вже неможливо уявити освітнього процесу початкової школи без використання інформаційно-комунікаційних технологій, веб-квестів, технології проектного навчання, які створюють умови для всебічного розвитку особистості, пробуджують в учнів пізнавальний інтерес, активність, свідомість і, безперечно, можуть потужно впливати на виховання у них громадянськоактивних якостей, патріотичних почуттів та соціально значущої поведінки. Дослідження теоретичних основ патріотичного виховання особистості та вищезначені умови стали підґрунтям для розробки моделі формування патріотичної вихованості молодших школярів у контексті освітніх інновацій [4, с. 12].

Лише цілісна, комплексна система роботи з патріотичного виховання, яка пронизує і навчальний процес, і позакласну роботу, і при цьому включає в себе використання сучасних освітніх технологій може дати позитивний результат, а тому визначили такі шляхи формування патріотичної вихованості учнів початкових класів:

- формування основ патріотизму в учнів засобами навчальних дисциплін школи I ступеня;
- формування базових якостей патріотичної вихованості молодших школярів у процесі позакласної роботи;
- використання проектної технології у процесі патріотичного виховання молодших школярів;
- впровадження в освітній процес школи I ступеня ІКТ: аспект створення і використання Web-квестів патріотичного спрямування [4, с. 21].

Отже, національно-патріотичне виховання пронизує весь освітній процес, органічно поєднує національне, громадянське, моральне, родинно-сімейне, естетичне, правове, екологічне, фізичне, трудове виховання, базується на національній історії, знанні та відстоюванні своїх прав, виконанні конституційних і громадянських обов'язків, відповідальності за власне майбутнє, добробут та долю країни тим самим формує простір цінностей в учнів початкової школи. Тож роль національно-патріотичного виховання є невід'ємною складовою в актуалізації створення і формуванні простору цінностей.

Література

1. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>. (дата звернення : 16.10.2020).
2. Сухорукова В.М. Як виховати патріота. Харків : Вид-во «Ранок», 2015. С. 2.
3. Концепція національно-патріотичного виховання молоді (Наказ МОН №641 від 16.06.2015 р.). Законодавство України: URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0641729-15> (дата звернення : 16.10.2020).

4. Зубцова Ю.Є. Формування патріотичних якостей молодших школярів у взаємодії школи та сім'ї: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : [спец.] 13.00.07; Ін-т проблем виховання НАПН України. Київ. 2012. 19 с.

ОСОБЛИВОСТІ ТЕХНОЛОГІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ЦІННОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Новицька Є.О.

здобувачка вищої освіти спеціальності «Початкова освіта»

Маріупольського державного університету

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4411-5665>

Новицька С.М.

вчителька початкових класів

комунального закладу «Маріупольська загальноосвітня школа I-III ступенів

№ 15 Маріупольської міської ради Донецької області»

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1349-4268>

Змішане навчання – один із трендів сучасної освіти і за оцінками прогнозистів залишиться таким і в найближче десятиліття. Під час дистанційної форми навчання не залишається осторонь і виховання учнів початкових класів.

В. Кухаренко [1] у своїй роботі зазначив, що змішане навчання виявилися одними з найпопулярніших технологій сьогодення, тому що дозволяє скористатися гнучкістю і зручністю дистанційного курсу та перевагами традиційного класу. Термін «змішане (гібридне) навчання» почав широко використовуватися в методах навчання після публікації в 2006 році Бонком і Гремом книги «Довідник змішаного навчання».

Betty Collis [2] розглядає термін «змішане навчання» як: «гібрид традиційного очного та online-навчання, за якого навчання відбувається як в аудиторії, так і за її межами, причому online-складова стає природнім розширенням традиційного аудиторного навчання».

О. Рафальська [3] виділяє різні підходи тлумачення терміну «змішане навчання». *Перший підхід* пов'язаний з розумінням змішаного навчання, як

**Національна академія педагогічних наук України
Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України
Лабораторія психології дошкільника**

**До 75-річчя наукової діяльності
Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України
та Лабораторії психології дошкільника**

**РЕГУЛЮЮЧА ДІЯ ЦІННІСНИХ ОРІЄНТАЦІЙ
У ЖИТТІ ДИТИНИ**

**МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
(12 Листопада 2020 року, м. Київ)**

Київ – 2020

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України (протокол № 12 від 29.10.2020 р.)

Регулююча дія ціннісних орієнтацій у житті дитини : м-ли міжн. наук.-практ. конф. (12 листоп. 2020 р., м. Київ). Київ : Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2020. 227 с.

У збірнику представлено матеріали виступів учасників міжнародної науково-практичної конференції «Регулююча дія ціннісних орієнтацій в житті дитини». Збірник складається з двох частин. У Частині I визначено теоретико-методологічні засади вивчення ціннісних орієнтацій дітей дошкільного віку, розкрито зміст науково-методичного забезпечення процесу становлення ціннісних орієнтацій дошкільників в умовах дошкільних закладів та сім'ї. У Частині II представлено досвід впровадження наукових розробок у практику дошкільної та початкової освіти.